

## Talousvaliokunta

**Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta**

Suurelle valiokunnalle

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (U 10/2017 vp): Talousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 13/2018 vp — U 10/2017 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Päivi Janka, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Markku Kinnunen, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Juhani Tirkkonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Outi Vilén, ympäristöministeriö
- johtaja Heikki Väisänen, Energiavirasto
- yhteiskuntasuhdejohtaja Ilkka Räsänen, Neste Oyj
- Vice President, Smart energy and transport solutions Tuula Mäkinen, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- toimialapäällikkö Tage Fredriksson, Bioenergia ry
- asiantuntija Jukka Makkonen, Energiateollisuus ry
- energia- ja ilmastopäällikkö Ahti Fagerblom, Metsäteollisuus ry
- ryhmäpäällikkö Mia Nores, Teknologiateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Motiva Oy
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Kemianteollisuus ry
- Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry

## **Valiokunnan lausunto TaVL 29/2018 vp**

### ***Viitetiedot***

Valiokunta on aiemmin antanut asiasta lausunnon TaVL 9/2017 vp.

## **VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ**

### ***Ehdotus***

Komission ehdotuksen pääasiallinen sisältö on kuvattu valtioneuvoston kirjelmässä U 10/2017 vp. Jatkokirjelmässä kuvataan nykytilannetta neuvoston työryhmässä, neuvoston, komission ja Euroopan parlamentin trilogissa sekä energianeuvostossa käytyjen keskustelujen valossa.

### ***Valtioneuvoston kanta***

#### ***Energiatehokkuustavoite ja joustot***

Suomi pitää hyvänä, että komission ehdottama energiatehokkuustavoite 2030 asetettaisiin pääosin samalla tavalla kuin EU:n yhteinen indikatiivinen energiatehokkuustavoite 2020, jota ei ole jyvitetty jäsenvaltioille. Komissio ehdotti energiatehokkuustavoitteen nostamista Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 päättämästä 27 prosentista 30 prosenttiin ja sen muuttamista indikatiivisesta sitovaksi. Kesäkuun 2017 energianeuvosto päätyi 30 prosentin tavoitteen kannalle, ilman adjektiivia indikatiivinen tai sitova. Parlamentti puolestaan ehdottaa 35 prosentin sitovaa EU:n yhteistä energiatehokkuustavoitetta.

Ottaen huomioon EU:n ilmasto- ja energiatavoitteet 2030 sekä yleiset kasvihuonepäästötavoitteet vuoteen 2050 ja energiatehokkuustoimien merkityksen niiden saavuttamisen kannalta Suomi voi osana kokonaiskompromissia hyväksyä EU:n yhteisen nykyisin voimassa olevaa tavoitetta jonkin verran korkeamman 31—33 prosentin, ei-sitovan energiatehokkuustavoitteen vuodelle 2030. Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti varauksellisesti luonteeltaan sitovaan energiatehokkuustavoitteeseen. Suomi voi sen lopulta kompromissina hyväksyä, jos selkeä enemmistö jäsenvaltioita on sitovan tavoitteen kannalla ja direktiivin sisältö muilta osin muodostaa tasapainoisen kokonaisuuden. EU:n yhteisen energiatehokkuustavoitteen ja kansallisen tavoitteen asettamisessa sallittujen joustoelementtien kokonaisuus ratkaisee, millaiset vaikutukset energiatehokkuusdirektiivin tavoitteilla on Suomelle.

Suomi on tuonut esiin EU:n energia- ja ilmastopakettia 2030 valmisteltaessa, että siinä tulisi olla vain yksi sitova tavoite, joka on päästövähennystavoite. Suomi on katsonut, että useampi sitova tavoite estäisi toimien täysimääräisen optimoinnin ja kustannustehokkaimman toimeenpanon. Useammalla sitovalla tavoitteella ja niiden toimeenpanolla heikennettäisiin myös päästökaupan toimivuutta.

EU:n energiatehokkuustavoite ja -toimet eivät saa vaarantaa EU:n kilpailukykyä kolmansiiin maihin nähden ja aiheuttaa kohtuutonta raskautta kansalaisille ja yrityksille. Valtioneuvosto korostaa samalla toimenpiteiden kustannustehokkuutta.

## Valiokunnan lausunto TaVL 29/2018 vp

Direktiiviehdotukseen sisältyvät kansallisen energian käytön tavoitteen asettamisessa vuodelle 2030 vastaavat joustoelementit kuin nykyiseen direktiiviin vuoden 2020 osalta. Näiden joustojen säilyttäminen direktiivissä pääpiirteissään neuvoston yleisessä kannassa muotoillulla tavalla on Suomen kannalta tärkeää. Lisäksi on hyvä, että jäsenvaltio voi tavoitetta asettaessaan ottaa huomioon kansalliset erityispiirteet ja asettaa tavoitteensa muutenkin kuin absoluuttisena primääri-energiankulutuksen tasona. Suomen kannalta on tärkeää, ettei tavoitteen laskentamenetelmä ole ristiriidassa energiaomavaraisuuden pyrkimysten ja uusiutuvien energianlähteiden käytön lisäämisen kanssa.

### *Artikla 7:n mukainen energiansäästön velvoite*

Komission ehdotukset energiansäästön velvoitejärjestelmän ja sen sijaan käytettävien vaihtoehtojen toimien kelpoisuudesta ja energiansäästöjen laskennasta on laadittu pitkälti energiayhtiöiden velvoiteohjelman näkökulmasta. Ne eivät toimisi ehdotetussa muodossa hyvin niissä maissa, jotka käyttävät velvoiteohjelman sijaan ehdotuksen mahdollistamia vaihtoehtoisia toimia. Energiansäästöjen laskenta komission ehdotuksen mukaisesti tulisi olemaan hyvin hankalaa, ja hallinnollista työtä lisäisi vielä perusuran laatimisvelvoite, joka on esityksessä uutena vaatimuksena. Laskentamenettelyjä on tarpeen sujuvoittaa nykyisestä ja uusien menettelyjen tulee olla kohtuullisella työpanoksella otettavissa käyttöön jäsenvaltioissa, eikä niistä saa aiheutua merkittävästi lisää hallinnollista taakkaa taikka suuria kustannuksia energian käyttäjille.

Säästötavoitteeseen tulisi lähtökohtaisesti voida laskea kaikki säästöt kaikista toimista. Ehdotukseen sisältyvä ajatus vain politiikkatoimien ansiosta syntyvien energiansäästöjen huomioonottamisesta (lisäisyys) aiheuttaisi todentamisongelman. Valtioneuvosto katsoo, että energiansäästöjen laskentaan liittyviin määrittelyihin, kuten säästöjen lisäisyys -käsitteeseen ei tulisi tässä päivityksessä tehdä sellaisia muutoksia, jotka olennaisesti lisääisivät hallinnollista taakkaa säästöjen laskennassa, raportoinnissa ja todentamisessa.

Valtioneuvosto katsoo, että energiansäästövelvoitetta koskevan artikla 7:n toimeenpanossa on sallittava jäsenmaiden erilaisista lähtökohdista ja energiankulutuksen tasoista johtuen kohtuullisessa määrin käytettäväksi joustomekanismeja. Riippumatta siitä, milloin energiatehokkuuden politiikkatoimi on käynnistetty, jos se tuottaa uutta säästöä vuoden 2020 jälkeen, ko. säästön tulisi kelvata säästövelvoitteen piiriin uudella kaudella. Kaudella 2014—2020 tavoitteen ylittävä energiansäästön määrä olisi voitava siirtää uudelle kaudelle.

### *Mittaaminen ja kustannusten jakaminen*

Komission esityksessä Suomelle ongelma oli vaatimus huoneistokohtaisesta lämmityksen ja jäähdytyksen mittaamisesta keskuslämmitys- tai -jäähdytys- tai kaukolämpö- ja kaukojäähdytysjärjestelmää käyttävissä kohteissa. Olemassa olevissa rakennuksissa yksittäisen huoneistokohtaisen mittarin asentamiseen liittyvien teknisten ongelmien vuoksi jouduttaisiin useimmiten ottamaan käyttöön patterikohtaiset lämmityskustannusten jakolaitteet (heat cost allocator). Tehtyjen selvitysten mukaan näillä ei Suomessa saada merkittävää säästöä ja jakolaitteiden kustannukset ovat suuremmat kuin niiden käyttöönotosta mahdollisesti saavutettavat energiansäästöhyödyt kustannusmielessä. Lämmitystarpeen pienentyessä ja rakennusten energiatehokkuuden lisääntyessä jakolaitteiden kannattavuus heikkenee entisestään.

## **Valiokunnan lausunto TaVL 29/2018 vp**

Suomi pitää tärkeänä, että huoneistokohtaista lämmön mittausta koskevat säännökset pohjautuvat neuvoston yleiseen kantaan ja EP:n ehdotukseen, jotka ovat mittaamisen ja kustannusten jakamisen suhteen hyvin lähellä toisiaan. Huonekohtaista lämmityksen mittausta ei tarvitsisi niiden mukaan käyttää laskutuksen perusteena, jos jäsenvaltio osoittaa, ettei se ole taloudellisesti tai teknisesti tarkoituksenmukaista.

Suomi voi hyväksyä, että olemassa olevia lämpimän käyttöveden huoneistokohtaisten mittareita olisi jatkossa käytettävä lämpimän käyttöveden kustannusten jaon perusteena.

### *Energiaköyhyys*

Suomi ei pidä tarkoituksenmukaisena sisällyttää energiatehokkuusdirektiiviin velvoitteita, joissa energiaköyhyys tai pienituloisuus olisi ensisijainen peruste energiatehokkuustoimien kohdistamiselle. Suomessa on energialaskun maksamiseen liittyvät ongelmat hoidettu sosiaalipoliittisin toimin.

## **VALIOKUNNAN PERUSTELUT**

### *Tausta ja neuvotteluvaihe*

Ehdotus energiatehokkuudesta annetun direktiivin muuttamisesta on osa komission puhtaan energian pakettia. Talousvaliokunta on arvioinut ehdotusta lausunnossaan TaVL 9/2017 vp — U 10/2017 vp ja viittaa kokonaisuuden lähtökohtien osalta aiemmin lausumaansa. Asiassa on edetty kolmikantaneuvottelujen vaiheeseen, ja tavoitteena on saavuttaa sopu kesäkuun loppuun mennessä. Talousvaliokunta keskittyy tässä lausunnossaan arvioimaan keskeisimpiä avoimna olevia neuvottelukysymyksiä.

### *Tavoitteen taso ja luonne*

Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kannan keskeiseen lähtökohtaan siitä, että EU:n 2030 energia- ja ilmastopakettissa tulisi pyrkiä vain yhteen sitovaan tavoitteeseen eli päästöjen vähentämiseen. Useamman sitovan tavoitteen asettamista voidaan pitää ongelmallisena kustannustehokkuuden, toimien optimoinnin ja päästökaupan toimivuuden kannalta. Talousvaliokunta pitää sen vuoksi ensisijaisena pyrkiä neuvotteluissa ohjeelliseen energiatehokkuustavoitteeseen.

Neuvotteluissa on edelleen avoimna myös tavoitteen taso: neuvoston yleisnäkemyksessä on esitetty 30 prosentin tavoitetta, parlamentin puolelta on tavoitteeksi esitetty 35 prosenttia. Talousvaliokunta pitää tavoitteen luonnetta neuvottelujen kannalta lopullista prosenttiosuutta ratkaisevampana kysymyksenä, mutta yhtyy valtioneuvoston arvioon siitä, että neuvotteluissa voidaan osana kokonaisratkaisua hyväksyä myös jonkin verran neuvoston yleisnäkemyksen tavoitetta korkeampi tavoite.

## Valiokunnan lausunto TaVL 29/2018 vp

### *Energiansäästövelvoite*

Ottaen huomioon jäsenvaltioiden erilaiset lähtökohdat, olosuhteet ja erot esimerkiksi teollisessa rakenteessa talousvaliokunta ei pidä energiansäästövelvoitetta esitetyssä muodossaan perusteltuna ja pitää keskeisenä, että siihen vähintäänkin sisällytetään riittävät joustomekanismit. Energiansäästövelvoite ei sellaisenaan edesauta kohdistamaan energiatehokkuustoimia kustannustehokkaasti jäsenvaltioiden välillä. Se voi olla myös vaikeasti yhteensovitettavissa tulevan sähköistymiskehityksen ja kiertotalousajattelun kanssa. Mikäli tällainen velvoite sisällytetään sääntelyyn, siinä tulee huomioida laajasti erilaiset vaihtoehtoiset toimet energiatehokkuuden edistämiseksi. Suomessa hyviä tuloksia on saavutettu erityisesti energiatehokkuussopimusjärjestelmällä, jonka tulisi jatkossakin olla keskeinen keino saavuttaa edellytetty energiansäästö.

### *Energiaköyhyys*

Talousvaliokunta pitää tärkeänä etsiä keinoja puuttua eri jäsenvaltioissa ilmeneviin energiaköyhyyttä koskeviin ongelmiin. Samalla valiokunta painottaa, että eri maiden lähtökohdat, olosuhteet ja tehokkaat keinot ongelman ratkaisemiseksi vaihtelevat merkittävästi. Talousvaliokunta pitää kuitenkin asian ratkaisemisessa ensisijaisena muita kuin EU:n energiapolitiikan välineitä eikä pidä energiatehokkuusdirektiiviin sisällytettäviä velvoitteita tarkoituksenmukaisena tai tehokkaana tapana ratkaista ongelmaa.

### *Kokoavia huomioita*

EU:n ilmasto- ja energiatarvotteet konkretisoituvat puhtaan energian paketin eri osa-alueissa. Paketin säädöshedotukset sisältävät toisaalta erillisiä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi ja toisaalta linkittyvät toisiinsa kiinteästi. EU:n energia- ja ilmastopolitiikan kokonaisuuden kannalta keinojen ja alatavoitteiden moninaisuus, päällekkäisyys ja liittymäkohdat toisiinsa vaikeuttavat kuitenkin toimien yhteisvaikutusten arviointia. Siltä osin kuin energiatehokkuustavoite vähentää kasvihuonepäästöjä, se samalla heikentää päästökaupan ohjausvaikutusta. Tämä vaikutusmekanismi korostuu niin energiatehokkuutta koskevien tavoitteiden asettamisessa kuin uusiutuvan energian tavoitteissakin.

Vaikka talousvaliokunta pitää esitetyn kaltaista, sitovaa energiatehokkuustavoitetta edellä todetuista syistä ongelmallisena, valiokunta korostaa energiatehokkuuden parantamista keskeisenä työkaluna ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Mikäli erillisen energiatehokkuustavoitteen asettamiseen päädytään, se tulee nähdä myös mahdollisuutena hyödyntää Suomessa olevaa alan osaamista: EU-tason tavoitteet voivat osaltaan luoda merkittävää vientipotentiaalia alan yrityksille.

Talousvaliokunta painottaa lisäksi, että energiatehokkuuden mittaamisen välineiden tulee olla tarkoituksenmukaisia ja mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa aiheuttavia eivätkä ne saa johtaa kotitalouksien kannalta kohtuuttomiin kustannuksiin tai haitata esimerkiksi digitalisaation mahdollistamien uusien ratkaisujen käyttöönottoa.

## Valiokunnan lausunto TaVL 29/2018 vp

### VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.*

Helsingissä 5.6.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Martti Mölsä sin  
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok  
jäsen Petri Honkonen kesk  
jäsen Hannu Hoskonen kesk  
jäsen Lauri Ihalainen sd  
jäsen Katri Kulmuni kesk  
jäsen Eero Lehti kok  
jäsen Markus Lohi kesk  
jäsen Lea Mäkipää sin  
jäsen Arto Pirttilahti kesk  
jäsen Hanna Sarkkinen vas  
jäsen Ville Skinnari sd  
jäsen Joakim Strand r  
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen

**Valiokunnan lausunto TaVL 29/2018 vp**  
**Eriävä mielipide**

**ERIÄVÄ MIELIPIDE**

**Perustelut**

Kuten talousvaliokunta toteaa lausunnossaan energiatehokkuusdirektiivistä U 10/2017 vp, on energiatehokkuuden parantaminen keskeinen työkalu ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Suomen kanta ja talousvaliokunnan lausunto korostavat sitä, ettei energiapolitiikkaa tulisi ohjata usean sitovan tavoitteen. Periaatteellisella tasolla näin onkin, päällekkäinen sääntely ei ole kannatettavaa. Tässä tapauksessa useampi sitova tavoite on kuitenkin perusteltua, sillä kyse on ilmastomuutoksen hillinnästä, jossa ei ole varaa epäonnistua tai aikailla. Historiasta voimme nähdä, että vain sitovat tavoitteet on saavutettu, mutta ohjeellisia ei. Kun tavoitteena on hillitä ilmastomuutosta mahdollisimman lähelle 1,5 asteen lämpötilan nousua eikä aikaa ole montaa vuotta, tarvitaan kaikkia osa-alueita: päästövähennykset, energiatehokkuus, uusiutuva energia.

Asiantuntijalausuntojen mukaan Suomessa jää tällä hetkellä tekemättä jopa taloudellisesti kannattavia energiatehokkuusinvestointeja. Energiatehokkuuden lisääminen olisi siis monella tapaa kannatettavaa, eikä Suomella ole syytä vastustaa sitovaa energiatehokkuustavoitetta. Arvioiden mukaan Suomen hyödyntämätön energiatehokkuuspotentiaali voi olla miljardeja euroja, ja lisäksi on valiokunnan lausunnossakin todettu vientipotentiaali. Energiatehokkuuden parantaminen EU:ssa olisi hyväksi Suomelle ja hyväksi ilmastomuutoksen hillinnälle.

***Mielipide***

Edellä olevan perusteella esitän,

että lausuntonaan suuri valiokunta ilmoittaa, että se yhtyy valtioneuvoston kantaan edellä perusteluista ilmenevin tarkennuksin.

Helsingissä 5.6.2018

Hanna Sarkkinen vas